

DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2025-73-117>

УДК 330.131.7:336.143.23(477)

МЕТОДОЛОГІЯ ОЦІНКИ ЕФЕКТИВНОСТІ ФІНАНСОВОЇ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ

METHODOLOGY FOR ASSESSING THE EFFECTIVENESS OF FINANCIAL DECENTRALIZATION

Грановська Інна Володимирівнакандидат економічних наук, доцент,
Університет Григорія Сковороди в Переяславі
ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-4270-5001>**Макарчук Інна Миколаївна**кандидат економічних наук, доцент,
Університет Григорія Сковороди в Переяславі
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-8434-5660>**Грановський Олександр Сергійович**аспірант,
Університет Григорія Сковороди в Переяславі
ORCID: <https://orcid.org/0009-0009-7416-0713>**Hranovska Inna, Makarchuk Inna, Hranovskyi Oleksandr**
Hryhorii Skovoroda University in Pereiaslav

У статті обґрунтовано методологічні підходи до оцінки ефективності фінансової децентралізації в Україні. Розглянуто поняття фінансової децентралізації, її мету та особливості розвитку в Україні. Проаналізовано кількісні та якісні індикатори, включаючи динаміку бюджетних показників, коефіцієнти фінансової автономії, а також експертні й соціологічні оцінки. Узагальнено систему критеріїв ефективності, сформовано таблицю основних показників та наведено приклади їх застосування. Практична значущість полягає у можливості використання запропонованих підходів органами місцевого самоврядування для комплексного моніторингу фінансової спроможності громад та вдосконалення бюджетної політики в умовах децентралізаційних трансформацій. Запропонована система оцінювання також може бути основою для формування аналітичної бази прийняття стратегічних управлінських рішень. Виявлено, що доцільно впровадити єдину методику оцінювання результативності бюджетної політики, що базуватиметься на відкритих даних та цифрових інструментах.

Ключові слова: фінансова децентралізація, місцеві бюджети, фінансова спроможність, оцінка ефективності, бюджетна політика, органи місцевого самоврядування.

The article is devoted to the development of methodological approaches to assessing the effectiveness of fiscal decentralization in Ukraine in the context of ongoing administrative and financial reforms. The purpose of the study is to substantiate a comprehensive system of indicators and tools that can be used to evaluate the financial capacity of territorial communities and the effectiveness of local budget policy. The research methodology includes a combination of quantitative and qualitative approaches. Quantitative methods involve the analysis of the dynamics of local budget revenues and expenditures, the calculation of key financial indicators such as the level of fiscal autonomy, the ratio of revenues to expenditures, and the index of budgetary dependence. Qualitative methods include expert evaluations, sociological surveys, and assessments of management practices and transparency at the local level. Special attention is paid to the challenges faced by local governments in implementing fiscal decentralization, including the uneven distribution of financial resources, the shortage of qualified personnel, and the lack of integration between financial and strategic planning. Based on the analysis of open data and the experience of Ukrainian communities, the article presents examples of successful application of the proposed methods in assessing financial capacity and autonomy. The results of the study indicate the need to improve the existing system of evaluation by introducing a unified methodology based on digital tools and open data. Such an approach would enhance the transparency of financial processes and improve the quality of management decisions. The practical significance of the research lies in the possibility of using the developed system by local governments, policy makers, and analysts for continuous monitoring and strategic planning. The proposed tools can also be adapted to other

countries undergoing decentralization processes, especially in conditions of limited budgetary resources or crisis situations. The authors suggest that further research should focus on evaluating the impact of decentralization on different types of communities (urban, rural, amalgamated), the resilience of local budgets under martial law, and the role of citizen participation in shaping effective and accountable fiscal policy at the local level.

Keywords: fiscal decentralization, local budgets, financial capacity, effectiveness assessment, budget policy, local self-government bodies.

Постановка проблеми. Фінансова децентралізація виступає важливою складовою процесів реформування системи публічних фінансів та місцевого самоврядування, оскільки безпосередньо впливає на розподіл фінансових ресурсів між рівнями управління та формує підґрунтя для фінансової спроможності територіальних громад. Основною метою децентралізаційної політики є забезпечення ефективного управління публічними коштами на місцевому рівні, підвищення самостійності бюджетів громад та створення сприятливих умов для регіонального розвитку.

Водночас оцінювання ефективності реалізації фінансової децентралізації залишається проблемним аспектом як у теоретичному, так і в прикладному вимірах. У науковому дискурсі відсутня єдина методологія, яка дозволяла б комплексно аналізувати вплив децентралізаційних змін на фінансовий стан територіальних громад. Наявні підходи базуються на обмеженому наборі індикаторів – таких як обсяг власних доходів, частка трансфертів або загальний обсяг видатків, – проте ці показники не завжди відображають реальну ефективність бюджетної політики на місцевому рівні

Недостатня увага приділяється взаємозв'язку між фінансовою автономією та здатністю органів місцевого самоврядування реалізовувати стратегії розвитку, забезпечувати належний рівень публічних послуг та ефективно адмініструвати фінансові ресурси. Крім того, кількісні показники потребують доповнення якісними оцінками – зокрема, щодо управлінської спроможності, прозорості бюджетного процесу, залучення громадськості до прийняття рішень.

Актуальність наукового аналізу полягає у необхідності формалізації методології оцінки ефективності фінансової децентралізації, яка б урахувала як фінансово-економічні індикатори, так і інституційні характеристики. Така методика має стати основою для розробки механізмів підвищення результативності децентралізаційної політики, а також для моніторингу стану фінансової спроможності громад у динаміці.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання фінансової децентралізації та її впливу на функціонування місцевих фінансів є предметом дослідження багатьох вітчизняних та зарубіжних науковців. У працях Бондарук Т. та Винницької О. [1], Цимбалюк І. [2], Шевчука О. та Мартиненка В. [3], Орела Ю., Кулинич Л., Корнієвського С., Серогіної С. та Гришко Л. [4], Возняк Г., Капленко Г., Ковалю В., Другової В та Мульської О. розглядаються концептуальні засади децентралізації, її роль у трансформації бюджетної системи та формуванні фінансової спроможності територіальних громад [5]. Дослідники наголошують на необхідності забезпечення балансу між централізацією управління та автономією органів місцевого самоврядування для досягнення ефективного функціонування публічних фінансів.

У наукових публікаціях окрему увагу приділено питанням розробки критеріїв та індикаторів оцінки ефективності фінансової децентралізації. Зокрема, у роботах Литвин Н. [6], Кнір М., Делас В. та Будник Н. [7], Василюєвої Н., Гринчук Н., Дерун Т., Куйбіди В. та Ткачука А. [8] аналізується співвідношення доходів і видатків місцевих бюджетів, рівень фінансової автономії, а також структура міжбюджетних трансфертів як ключові індикатори оцінювання. Автори пропонують різні методологічні підходи – від використання інтегральних індексів до застосування економетричних моделей.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Водночас у сучасній науковій літературі спостерігається брак комплексних підходів, які б поєднували кількісні та якісні методи аналізу ефективності децентралізаційної політики. З огляду на це постає необхідність подальших досліджень, спрямованих на формування єдиної методології оцінки ефективності фінансової децентралізації з урахуванням як фінансових, так і управлінських чинників.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Метою статті є обґрунтування методологічних підходів до оцінки ефективності фінансової децентралізації, визначення системи кількісних та якісних індикаторів, що

відображають фінансову автономію територіальних громад.

Виклад основного матеріалу дослідження. Фінансова децентралізація є складовою частиною ширшого процесу децентралізації влади, що передбачає передачу повноважень, відповідальності та фінансових ресурсів від центральних органів до місцевих. У науковій літературі під фінансовою децентралізацією розуміється передача права ухвалення рішень щодо формування та використання фінансових ресурсів на місцевий рівень, що забезпечує більшу автономію органів місцевого самоврядування у сфері бюджетної політики та оподаткування [9, с. 66–67]. Така система спрямована на ефективне задоволення місцевих потреб, враховуючи регіональні особливості, що є неможливим у централізованій моделі управління.

Метою фінансової децентралізації є створення ефективної системи управління публічними фінансами на всіх рівнях влади, що включає покращення якості надання публічних послуг, забезпечення прозорості у використанні бюджетних коштів, а також підвищення фінансової спроможності територіальних громад. Очікуваними результатами процесів фінансової децентралізації є зростання частки власних доходів у структурі місцевих бюджетів, зменшення рівня дотаційності та посилення фінансової дисципліни на місцях [10].

Особливості реалізації фінансової децентралізації в Україні обумовлені значними інституційними та економічними трансформаціями, що розпочалися після 2014 року. Реформа децентралізації в Україні супроводжувалася створенням об'єднаних територіальних громад, змінами в міжбюджетних відносинах та розширенням податкової бази місцевих бюджетів. Одним із ключових досягнень стало зростання рівня фінансової автономії місцевих громад та підвищення ефективності використання бюджетних коштів [11].

Незважаючи на певні успіхи, реалізація фінансової децентралізації в Україні вимагає подальшого вдосконалення механізмів розподілу повноважень, зокрема щодо гармонізації національного законодавства з принципами Європейської хартії місцевого самоврядування.

Оцінка ефективності фінансової децентралізації базується на відповідності досягнутих результатів заявленим цілям реформи. Основні критерії включають підвищення фінансової автономії місцевих бюджетів, збільшення

обсягів власних доходів громад, зменшення залежності від міжбюджетних трансфертів, забезпечення прозорості бюджетного процесу та покращення якості публічних послуг. Ефективність фінансової децентралізації визначається не лише досягненням кількісних показників, а й дотриманням системного підходу до оцінювання. Для цього необхідно чітко сформулювати принципи, на яких ґрунтується оцінка результативності реформи, з урахуванням як стратегічних цілей, так і реальних змін у фінансовому становищі територіальних громад (рис. 1).

Кожен із принципів виконує специфічну функцію в процесі оцінювання, забезпечуючи його цілісність, достовірність та адаптивність до змін у зовнішньому середовищі. Такий підхід дозволяє не лише формалізувати процедуру аналізу, а й підвищити її практичну значущість для прийняття управлінських рішень на місцевому рівні.

Система моніторингу ефективності децентралізації має базуватися на надійних індикаторах, які відображають як кількісні, так і якісні зміни в управлінні публічними фінансами.

Кількісний підхід передбачає використання об'єктивних фінансових показників, зокрема аналіз динаміки доходів і видатків місцевих бюджетів у часовому розрізі. Такий підхід дозволяє відстежити вплив децентралізаційних реформ на рівень фінансової спроможності територіальних громад. Наприклад, у Чернівецькій області за період з 2015 по 2021 рік зафіксовано зростання обсягів доходів місцевих бюджетів з 2,9 млрд грн до 5,4 млрд грн, що свідчить про позитивну динаміку фінансового забезпечення громад [13, с. 7].

Важливу роль у кількісному аналізі відіграють коефіцієнтні показники, які дозволяють об'єктивно вимірювати рівень фінансової автономії та залежності від зовнішніх джерел фінансування. Зокрема, коефіцієнт фінансової автономії, який розраховується як відношення власних доходів до загального обсягу надходжень бюджету, дає змогу оцінити ступінь самостійності громади у фінансовому плануванні. Наприклад, за підсумками 2024 року експерти Центру політико-правових реформ провели оцінювання фінансової спроможності 1331 територіальної громади [14 с. 1]. Результати були класифіковані за рівнями спроможності:

- Високий рівень: 456 громад (34,3%)
- Оптимальний рівень: 284 громади (21,3%)
- Задовільний рівень: 242 громади (18,2%)

Рис. 1. Принципи оцінки ефективності фінансової децентралізації

Джерело: сформовано автором на основі [12]

- Низький рівень: 218 громад (16,4%)
- Критичний рівень: 131 громада (9,8%)

Для виявлення закономірностей і взаємозв'язків між різними соціально-економічними показниками застосовуються економічні моделі. Використання методів регресійного аналізу, зокрема таких, дозволяє оцінити вплив окремих чинників, зокрема розміру громади чи податкового потенціалу, на фінансові результати. Такі інструменти дають змогу підвищити аналітичну глибину оцінки та зробити її більш обґрунтованою для формування політик.

Поряд із кількісними індикаторами використовуються й якісні методи, що дозволяють доповнити статистичну інформацію суб'єктивними оцінками та експертними судженнями. У практиці застосовується експертний аналіз, зокрема у вигляді моніторингових звітів, які готуються фахівцями при Міністерстві розвитку громад та територій України [15]. Такі звіти спрямовані на вивчення стану реалізації програм місцевого розвитку, ефективності управлінських рішень і дотримання принципів публічного управління.

Інформація, отримана в результаті соціологічних досліджень, дозволяє оцінити рівень сприйняття децентралізаційних змін безпосередніми учасниками процесу. Анкетування

представників органів місцевого самоврядування, зокрема старост, як це було у 2024 році в Криворізькому окрузі [16], дає змогу ідентифікувати практичні проблеми, оцінити рівень інституційної спроможності та ефективність взаємодії громад з органами державної влади.

Оцінка управлінських практик, заснована на відкритих даних, таких як аналітика платформи DOZORRO або Індекс прозорості місцевих бюджетів, розроблений громадською організацією, дозволяє досліджувати рівень підзвітності, відкритості та ефективності бюджетного процесу на місцевому рівні [17].

Після впровадження фінансової децентралізації в Україні відбулися суттєві зміни у структурі доходів місцевих бюджетів – було розширено податкову базу, зокрема через зарахування частини ПДФО, єдиного податку, плати за землю до місцевих бюджетів, що сприяло зростанню обсягів власних надходжень. Згідно з даними Мінфіну, частка власних доходів у загальному обсязі місцевих бюджетів збільшилась з 44,6% у 2014 році до понад 60% у 2021 році [18, с. 11; 19, с. 5], що створило умови для посилення фінансової самостійності громад і зміцнення їх інституційної спроможності.

Водночас, децентралізація виявила і низку проблемних аспектів. По-перше, спостері-

Таблиця 1

Ключові методи та показники оцінки ефективності фінансової децентралізації

Назва показника	Алгоритм розрахунку	Економічна сутність	Норматив
Кількісні методи			
Аналіз динаміки бюджетних показників	$T_{пр} = \frac{П - Б}{Б} * 100\%$ де П – показник за останній (звітний) рік Б – показник за попередній період	Відображає зміни у дохідній/видатковій частині бюджету з часом	Залежить від показника
Коефіцієнт фінансової автономії	$K_{ав} = \frac{ВД}{ЗД}$ де ВД – власний дохід ЗД – загальні доходи	Характеризує рівень самостійності громади	> 0,5
Співвідношення доходів і видатків	$K_{спів} = \frac{Д}{В}$ де Д – доходи В – видатки	Показує фінансову збалансованість бюджету	Близько 1
Індекс дотаційності	$K_{дом} = \frac{T_m}{ЗВ}$ де ВД – міжбюджетні трансферти ЗВ – загальні видатки	Визначає рівень залежності бюджету від держави	< 0,3
Економетричні моделі	$Y = a + bX + e$ де Y – залежна змінна (наприклад, доходи), X – незалежна змінна (фактор), a, b – коефіцієнти, e – похибка.	Оцінює вплив децентралізації на фінансові показники	Залежить від моделі
Якісні методи			
Експертна оцінка	Зібрати експертні оцінки → усереднити або побудувати рейтинг	Думка експертів про якість реалізації реформи	Немає
Соціологічні дослідження	Провести опитування або інтерв'ю → проаналізувати відповіді	Оцінка громадської думки щодо децентралізації	Немає
Оцінка управлінських практик	Оцінити дані з відкритих джерел (індекси, аналітика, сайти)	Відображає відкритість, доступність та ефективність управління	Немає

Джерело: сформовано автором на основі [13–17]

гається нерівномірність фінансової спроможності громад: заможніші території мають більше можливостей для самофінансування, тоді як невеликі та сільські громади залишаються залежними від державних трансфертів. По-друге, у багатьох громадах спостерігається дефіцит кваліфікованих кадрів, що ускладнює ефективне планування бюджету й реалізацію програм місцевого розвитку.

Серед основних викликів на шляху до повної фінансової самостійності громад варто виокремити: нестабільність законодавчої бази, складність у прогнозуванні доходів, недостатній рівень цифровізації бюджетного процесу, а також слабку інтеграцію стратегічного та фінансового планування. Крім того, війна в Україні призвела до нових бюджетних обмежень та пріоритетності видатків на без-

пеку, що впливає на довгострокові інвестиції в громадах.

На нашу думку, система оцінки ефективності фінансової децентралізації потребує вдосконалення шляхом поєднання кількісних та якісних підходів, що дозволить не лише аналізувати фінансові показники, а й оцінювати управлінські рішення з урахуванням прозорості, підзвітності та реального впливу на громади.

Доцільно впровадити єдину методику оцінювання результативності бюджетної політики, що базуватиметься на відкритих даних та цифрових інструментах.

Висновки. Фінансова децентралізація в Україні сприяла зростанню фінансової самостійності громад, розширенню їх податкової бази та підвищенню ефективності використання публічних ресурсів. Одним із ключових досягнень стало збільшення частки власних доходів у структурі місцевих бюджетів, що створило передумови для посилення фінансової спроможності територій.

Разом з тим, практика показала наявність значних диспропорцій у фінансовій спроможності громад, що зумовлює необхідність удосконалення механізмів оцінки результативності бюджетної політики. На нашу думку, ефективна оцінка має поєднувати кількісні індикатори (динаміка доходів, коефіцієнти автономії, дотаційності) з якісними методами (експертна оцінка, соціологічні опитування, аналіз управлінських практик).

Для посилення прозорості та обґрунтованості управлінських рішень доцільно впровадити уніфіковану методику оцінювання ефективності фінансової децентралізації, орієнтовану на відкриті дані та цифрові інструменти моніторингу. Перспективними напрямками подальших досліджень є вивчення впливу децентралізації на розвиток малих громад, адаптація бюджетної системи до умов воєнного стану, а також інтеграція соціальних та управлінських факторів у фінансове планування на місцях.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Бондарук Т., Вінницька О. Оцінка стану децентралізації місцевих бюджетів України. *Економіка України*. 2018. Т. 61, № 7 (680). С. 59–75. URL: <https://doi.org/10.15407/economyukr.2018.07.059>.
2. Tsybaliuk I. Financial decentralization and its impact on local budget income formation: international experience. *International journal of new economics and social sciences*. 2018. Vol. 8, no. 2. P. 135–138. URL: <https://doi.org/10.5604/01.3001.0012.9934>.
3. Shevchuk O., Martynenko V. An integrated approach to assessing the level of fiscal policy decentralization. *Investment management and financial innovations*. 2020. Vol. 17, no. 1. P. 49–63. URL: [https://doi.org/10.21511/imfi.17\(1\).2020.05](https://doi.org/10.21511/imfi.17(1).2020.05).
4. The impact of decentralization on regional development in Ukraine: challenges and opportunities in the post-war era / Y. Orel et al. *Revista amazonia investiga*. 2024. Vol. 13, no. 80. P. 99–108. URL: <https://doi.org/10.34069/ai/2024.80.08.9>.
5. Financial self-sufficiency of Ukrainian territorial communities and local economic development: modeling the causal relationship / H. Voznyak et al. *Public and municipal finance*. 2023. Vol. 12, no. 2. P. 17–31. URL: [https://doi.org/10.21511/pmf.12\(2\).2023.02](https://doi.org/10.21511/pmf.12(2).2023.02).
6. Литвин Н. Аналіз дотаційності місцевих бюджетів України. *Науковий вісник: державне управління*. 2019. Т. 2, № 2019-1. С. 84–94. URL: <https://doi.org/10.32689/2618-0065-2019-2/1-84-94>.
7. Кнір М., Делас В., Будник Н. Бюджетна децентралізація та її вплив на соціально-економічний розвиток регіонів України. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Економіка*. 2020. № 5 (212). С. 11–18. URL: <https://doi.org/10.17721/1728-2667.2020/212-5/2>.
8. Місцевий бюджет і фінансове забезпечення об'єднаної територіальної громади: навч. посіб. / Н. В. Василюєва та ін. К., 2017. 119 с. URL: <https://hromady.org/wp-content/uploads/2018/04/Місцевий-бюджет-ОТГ.pdf>.
9. Хомик О. Д. Фінансова децентралізація та місцевий економічний розвиток. *Проблеми і перспективи економіки та управління*. 2020. № 3(23). С. 65–72. URL: [https://doi.org/10.25140/2411-5215-2020-3\(23\)-65-72](https://doi.org/10.25140/2411-5215-2020-3(23)-65-72).
10. Сочка К., Перчі О. Фінансова децентралізація в Україні: попередні результати та перспективи. *Acta academica beregsasiensis. economics*. 2024. № 5. С. 451–464. URL: <https://doi.org/10.58423/2786-6742/2024-5-451-464>.
11. Заславська О. І., Огородник В. О. Фінансова децентралізація в Україні: стан, проблеми та перспективи розвитку. *Науковий вісник ужгородського університету. серія «економіка»*. 2017. № 2(50). С. 261–266. URL: [https://doi.org/10.24144/2409-6857.2017.2\(50\).261-266](https://doi.org/10.24144/2409-6857.2017.2(50).261-266).
12. Клименко О. Фінансова децентралізація як основа розвитку місцевого самоврядування. *Вчені записки ТНУ імені В.І. Вернадського. Серія: державне управління*. 2018. Т. 29, № 68. С. 103–107. URL: https://www.pubadm.vernadskyjournals.in.ua/journals/2018/5_2018/20.pdf

13. Департамент фінансів Чернівецької обласної Адміністрації. Довідка про виконання бюджетів Чернівецької області за 2021 рік. Чернівці, 2022. 23 с.
14. Венцель В., Казюк Я. Оцінка фінансової спроможності територіальних громад за підсумками 2024 року. 2025. URL: <https://bashtechki.gr.org.ua/otsinka-finansovoyi-spromozhnosti-terytorialnyh-gromad-za-pidsumkamy-2024-roku/>.
15. Моніторинг регіонального розвитку. *Міністерство розвитку громад та територій України*. URL: <https://mindev.gov.ua/diialnist/polityka-rehionalnoho-rozvytku/monitorynh-rehionalnoho-rozvytku>
16. Опитування в рамках розроблення Стратегії розвитку територіальної громади та Плану заходів з її реалізації. *Робота народних депутатів в Криворізькому окрузі*. URL: <https://ndu.kr.ua/221-opituvannya-v-ramkakh-rozroblennya-strategiji-rozvitku-teritorialnoji-gromadi-ta-planu-zakhodiv-z-jiji-realizatsiji>
17. Програма «Партнерство для розвитку міст» (PLEDDG). Рейтинг прозорості бюджетів міст України. Київ, 2018. 60 с. URL: https://decentralization.ua/uploads/library/file/635/PLEDDG_Budget_Transparency_Rating.pdf
18. Виконання доходів місцевих бюджетів за 2014. Київ, 2015. 1 с. URL: https://mof.gov.ua/storage/files/vykonannya_dohodiv_01_11_2014.pdf.
19. Виконання доходів місцевих бюджетів за 2021. Київ, 2022. 11 с. URL: [https://mof.gov.ua/storage/files/Dovidka_na_sajt_za_sichень-грудень_2021_року\(1\).pdf](https://mof.gov.ua/storage/files/Dovidka_na_sajt_za_sichень-грудень_2021_року(1).pdf).

REFERENCES:

1. Bondaruk T., Vynnytska O. (2018) Otsinka stanu detsentralizatsii mistsevykh biudzhetiv Ukrainy [Assessment of the state of decentralization of local budgets in Ukraine]. *Ekonomika Ukrainy – Economy of Ukraine*, vol. 61, no. 7 (680), pp. 59–75. Available at: <https://doi.org/10.15407/economyukr.2018.07.059> (accessed April 20, 2025) [in Ukrainian]
2. Tsybaliuk I. (2018) Financial decentralization and its impact on local budget income formation: international experience. *International journal of new economics and social sciences*, vol. 8, no. 2, pp. 135–138. Available at: <https://doi.org/10.5604/01.3001.0012.9934> (accessed April 20, 2025)
3. Shevchuk O., Martynenko V. (2020) An integrated approach to assessing the level of fiscal policy decentralization. *Investment management and financial innovations*, vol. 17, no. 1, pp. 49–63. Available at: [https://doi.org/10.21511/imfi.17\(1\).2020.05](https://doi.org/10.21511/imfi.17(1).2020.05) (accessed April 20, 2025)
4. Orel, Y., Kulinich, O., Korniiievskiy, S., Serohina, S., & Gryshko, L. (2024) The impact of decentralization on regional development in Ukraine: challenges and opportunities in the post-war era. *Revista amazonia investiga*, vol. 13, no. 80, pp. 99–108. Available at: <https://doi.org/10.34069/ai/2024.80.08.9> (accessed April 20, 2025)
5. Voznyak, H., Kaplenko, H., Koval, V., Druhova, V., Mulska, O. (2023). Financial self-sufficiency of Ukrainian territorial communities and local economic development: modeling the causal relationship. *Public and municipal finance*, vol. 12, no. 2, pp. 17–31. Available at: [https://doi.org/10.21511/pmf.12\(2\).2023.02](https://doi.org/10.21511/pmf.12(2).2023.02) (accessed April 20, 2025)
6. Lytvyn N. (2019) Analiz dotsiatsiinosti mistsevykh biudzhetiv Ukrainy [Analysis of subsidies in local budgets of Ukraine]. *Naukovyi visnyk: derzhavne upravlinnia – Scientific Herald: Public Administration*, vol. 2, no. 2019-1, pp. 84–94. Available at: <https://doi.org/10.32689/2618-0065-2019-2/1-84-94> (accessed April 20, 2025) [in Ukrainian]
7. Knir M., Delas V., Budnyk N. (2020) Biudzhetna detsentralizatsiya ta yii vplyv na sotsialno-ekonomichnyy rozvytok rehioniv Ukrainy [Budget decentralization and its influence on the social and economic development of Ukrainian regions]. *Visnyk Kyivskoho natsionalnoho universytetu imeni Tarasa Shevchenka. Ekonomika – Bulletin of Taras Shevchenko National University of Kyiv. Economics.*, no. 5 (212), pp. 11–18. Available at: <https://doi.org/10.17721/1728-2667.2020/212-5/2> (accessed April 20, 2025) [in Ukrainian]
8. Vasylieva N. V., Hrynchuk N. M., Derun T. M., Kuibida V. S., & Tkachuk A. F. (2017) *Mistsevyi biudzhet i finansove zabezpechennia obiednanoi terytorialnoi hromady: navch. posib.* [Local budget and financial support of the united territorial community: textbook]. Kyiv. Available at: <https://hromady.org/wp-content/uploads/2018/04/Micsevyy-budzh-et-OTG.pdf> (accessed April 20, 2025) [in Ukrainian]
9. Khomyk O. D. (2020) Finansova detsentralizatsiya ta mistsevyi ekonomichnyy rozvytok [Financial decentralization and local economic development]. *Problemy i perspektyvy ekonomiky ta upravlinnia – Problems and Prospects of Economics and Management*, no. 3(23), pp. 65–72. Available at: [https://doi.org/10.25140/2411-5215-2020-3\(23\)-65-72](https://doi.org/10.25140/2411-5215-2020-3(23)-65-72) (accessed April 20, 2025) [in Ukrainian]
10. Sochka K., Perchi O. (2024) Finansova detsentralizatsiya v Ukraini: poperedni rezultaty ta perspektyvy [Financial decentralization in Ukraine: preliminary results and prospects]. *Acta Academiae Beregsasiensis. Economics*, no. 5, pp. 451–464. Available at: <https://doi.org/10.58423/2786-6742/2024-5-451-464> (accessed April 20, 2025) [in Ukrainian]

11. Zaslavska O. I., Ohorodnyk V. O. (2017) Finansova detsentralizatsiya v Ukraini: stan, problemy ta perspektyvy rozvytku [Financial decentralization in Ukraine: status, problems and development prospects]. *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho universytetu. Seriya: Ekonomika – Scientific Bulletin of Uzhhorod University. Series: Economics*, no. 2(50), pp. 261–266. Available at: [https://doi.org/10.24144/2409-6857.2017.2\(50\).261-266](https://doi.org/10.24144/2409-6857.2017.2(50).261-266) (accessed April 20, 2025) [in Ukrainian]
12. Klymenko O. (2018) Finansova detsentralizatsiya yak osnova rozvytku mistsevoho samovriaduvannia [Financial decentralization as basis of development of local government]. *Vcheni zapysky TNU imeni V. I. Vernadskoho. Seriya: Derzhavne upravlinnia – Scientific notes of Taurida National V.I. Vernadsky University series Public Management and Administration*, vol. 29, no. 68, pp. 103–107. Available at: https://www.pubadm.vernadskyjournals.in.ua/journals/2018/5_2018/20.pdf (accessed April 20, 2025) [in Ukrainian]
13. Department of Finance of Chernivtsi Regional Administration (2022) *Dovidka pro vykonannia biudzhetyv Chernivetskoï oblasti za 2021 rik* [Report on the execution of budgets of Chernivtsi region for 2021].
14. Ventsel V., Kazyuk Ya. (2025) *Otsinka finansovoi spromozhnosti terytorialnykh hromad za pidsumkamy 2024 roku* [Assessment of the financial capacity of territorial communities for 2024]. Available at: <https://bashtechki.gr.org.ua/otsinka-finansovoyi-spromozhnosti-terytorialnyh-gromad-za-pidsumkamy-2024-roku/> (accessed April 20, 2025) [in Ukrainian]
15. Ministry for Communities and Territories Development of Ukraine (2025) *Monitorynh rehionalnoho rozvytku* [Monitoring of regional development]. Available at: <https://mindev.gov.ua/diialnist/polityka-rehionalnoho-rozvytku/monitorynh-rehionalnoho-rozvytku> (accessed April 20, 2025) [in Ukrainian]
16. *Robota narodnykh deputativ v Kryvorizkomu okruzi (2024) Opytyvannia v ramkakh rozroblennia Stratehii rozvytku terytorialnoi hromady ta Planu zakhodiv z yii realizatsii* [Survey within the framework of developing the Strategy for the development of the territorial community and the Action Plan for its implementation]. Available at: <https://ndu.kr.ua/221-opituvannya-v-ramkakh-rozroblennya-strategiji-rozvitku-teritorialnoji-gromadi-ta-planu-zakhodiv-z-jiji-realizatsiji> (accessed April 20, 2025) [in Ukrainian]
17. PLEDDG Program – Partnership for Local Economic Development and Democratic Governance (2018) *Reitynh prozorsti biudzhetyv mist Ukrainy* [Rating of transparency of city budgets in Ukraine]. Available at: https://decentralization.ua/uploads/library/file/635/PLEDDG_Budget_Transparency_Rating.pdf (accessed April 20, 2025) [in Ukrainian]
18. *Vykonannia dokhodiv mistsevykh biudzhetyv za 2014.* [Execution of Local Budget Revenues for 2014]. (2015). Available at: https://mof.gov.ua/storage/files/vykonannia_dohodiv_01_11_2014.pdf. (accessed April 20, 2025) [in Ukrainian]
19. *Vykonannia dokhodiv mistsevykh biudzhetyv za 2021.* [Execution of Local Budget Revenues for 2021]. (2022). Available at: [https://mof.gov.ua/storage/files/Довідка_на_сайт_за_січень-грудень_2021_року\(1\).pdf](https://mof.gov.ua/storage/files/Довідка_на_сайт_за_січень-грудень_2021_року(1).pdf) (accessed April 20, 2025) [in Ukrainian]